

PIESE APARTINÂND MANUFACTURII DE FAIANȚĂ  
SARREGUEMINES  
AFLATE ÎN COLECȚIA MUZEULUI DIN DEVA

*Doina Ionescu*

Localitatea franceză Sarreguemines, considerată capitala faianței, și-a câștigat renumele și poziția în decursul a două secole de intensă activitate.

Mica industrie familială născută în timpul Revoluției, și-a croit un drum anevoios, ajungând în scurt timp departe. Pretutindeni în lume sunt răspândite piese utile, plăcute și colorate, purtând sigla manufacturii de faianță fină Sarreguemines.

Adevărați oameni – orchestră, Paul Utzschneider și Paul de Geiger, prin activitatea desfășurată, au propulsat orașul pe primul loc în industria de faianță.

Începând cu secolul al XIX-lea, manufactura propune în lumea întreagă o vastă colecție de faianță, de la vase decorative și de uz utilitar, la șemineuri și plăci de faianță pentru decorațiuni murale.

La sfârșitul secolului XIX, pe străzi sau în case, se realizau căptușiri multicolore în ceramică, care erau la modă și apreciate pentru aspectul agreabil în contextul spațiului ambiental. Pentru executarea celor mai frumoase panouri decorative, se apela de multe ori și la artiști cu renume, ca de exemplu la Simas.

Manufactura Sarreguemines reproducea la cererea comanditarilor în egală măsură afișe publicitare sau lucrări de artă de diferite dimensiuni. Priceperea și nivelul înalt al tehnicii faianteriei este pusă în evidență prin realizarea de splendide

piese acoperite de bogate emailuri colorate, în special la plăcile de faianță care sunt ornamentate cu diferite elemente decorative în relief. Cromatica bine aleasă, alternanța suprafețelor plate sau în relief, recuzita ornamentală bogată, diversitatea formelor și pieselor, sunt caracteristici esențiale ale manufacturii de faianță Sarreguemines.

Activitatea manufacturii de faianță Sarreguemines începe în anul 1790. Nicolas Henri Jacobi, împreună cu alți doi tineri curajoși, instalează prima manufactură. În desfășurarea activității, vor întâmpina o serie de dificultăți de aprovizionare cu materie primă, ostilități și neîncredere din partea localnicilor, concurența manufacturilor engleze și franceze și tulburările Revoluției. Toate acestea îl determină pe Jacobi, după zece ani de încercări, să renunțe și să cedeze locul tânărului bavarez Paul Utzschneider. Acesta va prelua conducerea manufacturii în anul 1800. Fire dinamică și întreprinzătoare, în scurtă vreme va reface manufactura. Redresarea se va produce repede, tânărul inventiv introducând tehnici noi de execuție și de decorație.

În decursul anilor activitatea manufacturii se extinde, construindu-se noi ateliere. Aceste noi clădiri vor respecta stilul arhitectonic și armonia peisajului autohton. Una dintre clădiri, construite în aces spirit, este moara din Blies. Ulterior această clădire a devenit un faimos muzeu al tehnicii faianței – considerat unic în Franța și în Europa prin tematica abordată, prin originalitatea locului și a amplorii sale.

În anul 1836 Paul Utzschneider încredințează conducerea manufacturii ginerelui său Alexandre de Geiger, care va construi noi clădiri, extinzând activitatea faianteriei. Noile întreprinderi, construite în 1853 și 1860, vor folosi pentru funcționarea cuptoarelor, energia aburului în locul huilei. În anul 1871, urmare a anexării Mosellei la Germania, Alexandre de Geiger părăsește Sarreguemines-ul și se retrage la Paris. Fiul său Paul de Geiger, va asigura în continuare conducerea manufacturii. Două noi întreprinderi sunt construite la Digoïn și la Vitry-le-François.

Paul de Geiger moare în anul 1913, an în care Utzschneider & Companie se scindează în două societăți: o întreprindere fixându-și sediul la Sarreguemines și cea de-a doua în alte uzine franceze.

În anul 1919, după primul război mondial, unitatea se reconstituie sub numele de Sarreguemines-Digoin-Vitry-le-François și va fi administrată de familia Cazal.

În timpul celui de-al doilea război mondial, faianțeria va fi pusă sub sechestru și gestiunea va fi încredințată între anii 1942-1945 manufacturii Villeroy & Boch.

După abandonarea fabricării maiolicii și porțelanului, manufactura a fost răscumpărată în 1979 de grupul Lunéville-Badouville-Saint-Clément, câțiva ani mai târziu, în 1982 a primit numele de Sarreguemines-Bâtiment.

Minunatele colecții de faianță fină Sarreguemines pot fi admirate astăzi în fosta locuință a lui Paul de Geiger, devenită ulterior un frumos muzeu. Între anii 1880-1882 Paul de Geiger își va amenaja în prelungirea apartamentelor sale o așa numită "Grădină de Iarnă" în stil "foarte" Art Nouveau, bogat decorată de Schuller, construită în întregime din panouri murale, realizate din plăci de faianță a căror imagini reprezintă vederi din Sarreguemines, scene alegorice și, central, o frumoasă fântână monumentală, adevărate capodopere ale artei ceramice. Sunt expuse de asemenea nenumărate piese de faianță începând cu vase de uz utilitar și decorativ, până la sobe, șeminee de diferite dimensiuni și forme.

Manufactura Sarreguemines a exportat în lumea întreagă o mare cantitate de faianță. Se găsesc numeroase colecții în S.U.A., Marea Britanie, Suedia, Ungaria, România. În urmă cu 10 ani s-au descoperit piese de faianță produse de această manufactură în Mozambic, Maroc și la Rio de Janeiro.

Câteva piese aparținând acestei prestigioase și prodigioase manufacturi, sunt păstrate în colecția de artă decorativă a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Obiectele au fost realizate în decursul secolului al XIX-

lea până la începutul sec. XX, în jurul anului 1913, fapt ce rezultă din unele caracteristici ale mărcilor existente pe fiecare piesă. În lunga perioadă de activitate a manufacturii Sarreguemines au fost folosite multiple mărci, diferitele variante fiind deosebit de utile, ajutându-ne la identificarea piesei și la determinarea cu exactitate a datei de execuție. După aceste caracteristici ne permitem să facem prezentarea pieselor în ordine cronologică:

## FRUCTIERĂ

Faianță

Atelier Sarreguemines

Sec. XIX (între 1800 și 1830)

Dim: I. 12,5 cm, Dg: 23 cm, Db: 11,5 cm

Fără nr. de inventar

Deținător: Muzeul CDR Deva

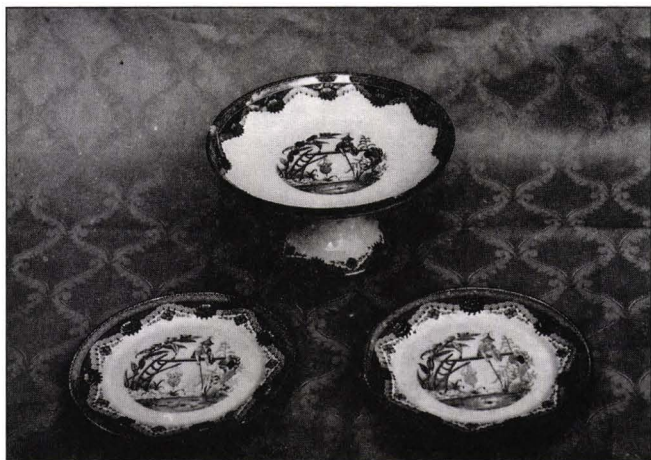


## Fructieră

Smaltz alb gălbui, lucios, omogen. Formă circulară, prezentând din modelare un ușor relief în formă de elipsă care pornește de la bază, ridicându-se pe picior și extinzându-se pe corpul propriu-zis, prezentând din loc în loc, forme perlate ce cresc spre buză. Piciorul prezintă un nodus realizat din forme perlate încadrate de două benzi circulare, aurii. Buza ușor

ondulată este marcată cu smalt auriu al cărui consistență se pierde spre interior. Cu auriu sunt delimitate și porțiunile dintre picior și corp și talpa piesei. Fructiera prezintă un bogat ornament floral (roze, miozotis, cicoare, etc.) pe corp și pe talpă. Conturul lujerelor și florilor este redat într-o grafie fină de umbră naturală, florile fiind colorate în culori pastelate (roșu, galben, albastru, verde) într-un ușor degrade. Central, aceleași crenguțe și lujere cu flori, dar ușor mărite, formează un mănunchi. Pe talpă, marca de atelier.

## FRUCTIERĂ ȘI DOUĂ FARFURIOARE



### Fructieră

Faianță

Atelier Sarreguemines

1/2 Sec. XIX 1/4 Sec. XX

Dim: I: 12 cm, Dg: 22,5 cm, Db: 11,8 cm

Nr. de inv.: 33.404

Deținător: Muzeul CDR Deva

## Fructieră

Smalț alb gălbui, lucios, omogen. De formă circulară, corpul este ușor adâncit. Piciorul se evazează spre bază formând talpa. Întreaga piesă prezintă un bogat ornament policrom, compus din forme florale, vegetale, de inspirație orientală în alternanță cu elemente geometrice. Central, o compoziție circulară, cu o scenă de gen de inspirație orientală. Buza este marcată de un ornament circular, pe fond albastru cobalt compus pe trei registre: primul registru, alcătuit din denticuli, al doilea format din hașuri ce imită împletitura și al treilea registru dispus meandric și compus dintr-un șir de spirale întrerupt din loc în loc, central de un décor floral (floare de roză stilizată). Compoziția circulară, dispusă central, reprezintă un cadru peisagistic convențional care alătură lujeri de bambus, salcie, trestie și un ochi de apă în care pescuiește un personaj. Elementele peisagistice folosite în realizarea decorului, cât și vestimentația personajului sunt de inspirație orientală. Corpul prezintă și în exterior o bandă decorativă identică cu primul registru de pe față, de asemenea patru crenguțe cu flori de măr. Piciorul piesei este decorat la bază cu același ornament meandric compus din spirale și flori de roze. Cromatică echilibrată, dominând albastru de cobalt, apoi roșu englez, ocru și verde smarald, accentuate din loc în loc cu auriu.

Pe talpă, marca de atelier.



### Farfurioară (două piese)

Dim: 1,5 cm, Dg: 20 cm, Db: 12,5 cm

Nr. de inv.: 33.179; 33.405



### Farfurioară:

Smalt alb gălbui lucios, omogen. De formă circulară,

plană, ornamentată cu aceleași motive decorative reprezentate pe fructieră și aceeași policromie frumoasă și delicată. Pe fund, marca de atelier.

## PLATOU

Faianță

Atelier Sarreguemines

4/4 sec. XIX

Dim: I: 3 cm, Dg: 30,5 cm, Db: 17 cm

Nr. de inv.: 39.995

Deținător: Muzeul CDR Deva



*Sarreguemines*

### Platou

Smalt alb lucios, omogen. Formă circulară, ușor adâncită. Suprafața piesei prezintă din loc în loc un dècor liniar în relief, amplasat razant. Buza, ușor ondulată este marcată cu auriu care dispersează spre interior.

Pe fund, marca de atelier. Inscricțiya Sarreguemines, realizată cu negru în scriere cursivă peste care sunt suprapuse inițialele U & C.

## CANĂ

Faianță

Atelier Sarreguemines

Sec. XIX (până la anul 1900)

Dim: I: 21 cm, Dg: 11 cm, Db: 11,5 cm

Fără nr. de inv.

Deținător: Muzeul CDR Deva



SARREGUEMINES

## Cană

Smalt ocru galben, lucios, în exterior și albastru ceruleum în interior. Piesa este de formă tronconică, cu gura răsfrântă și ușor înălțată, formând ciocul. Cana prezintă un dècor în relief pe întreaga suprafață, sugerând un trunchi de copac cu multiple ramuri și frunze. Sunt redată de asemenea trei personaje (copii). Toarta, în formă de ramură de la care pornesc crenguțe, redată în relief, direcționate spre buza cării.

Pe fund, marca de atelier Sarreguemines incizată în pasta crudă cu litere de tipar, variantă de marcă utilizată în sec. XIX până la anul 1900.

# CANĂ

Faianță

Atelier Sarreguemines

1/4 Sec. XX

Dim: I: 18 cm, Dg: 10,5 cm, Db: 9,5 cm

Nr de inv: 33.207

Deținător: Muzeul CDR Deva



PRINTEMPS  
U & C<sup>ie</sup>  
SARREGUEMINES

## Cană

Smaltz alb, lucios, omogen. Forma tronconică a vasului se modifică spre bază, devenind ușor pătrată și formând pe talpă patru piciorușe. Corpul se îngustează spre gură, și se termină într-un cioc. Toarta, de secțiune dreptunghiulară este modelată trilobat la cele două capete, care sunt lipite de corp. Suprafața corpului vasului este decorată cu elemente vegetale, florale și păsări. Gura este conturată cu un brâu de motive vegetale. Conturul desenului este realizat într-o grafie fină de umbră naturală. Crenguțele de măcieș și păsările sunt discret colorate.

Pe fund, marca de atelier. După caracteristicile mărcii atelierului și după recuzita ornamentală am determinat perioada de execuție corespunzătoare începutului de secol XX.

## GARNITURĂ DE LAVOAR – CALCUTTA

Garnitura este compusă din următoarele piese:

Cană

Lighean

Savonieră

Suport pentru perii de dinți

Recipient pentru cremă

### Cană

Faianță

Atelier Sarreguemines

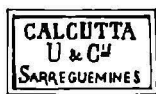
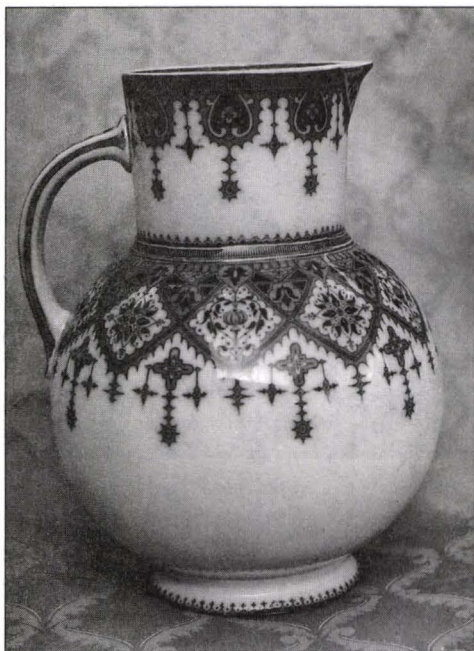
Sec. XX

Dim: I: 31 cm, Dg: 14  
cm, Db: 13 cm

Nr. de inv.: 33.711

Deținător: Muzeul

CDR Deva



### Cană

Smaltz alb, lucios, omogen. Piesa în formă de pară, prezintă un bogat ornament floral stilizat, de inspirație orientală, alternând cu elemente geometrice; dispunerea lor pe suprafața corpului se face în registre. Decorul este realizat în diferite tonalități de albastru cobalt, sugerând în ansamblu o suprafață dantelată. Primul registru este amplasat pe gâtul piesei, conturând

buza și ciocul. Urmează apoi o porțiune decorată amplasată la trecerea dintre gât spre corp sub forma unei frize. Ultimul registru este dispus la bază. Pe talpă, marca de atelier.



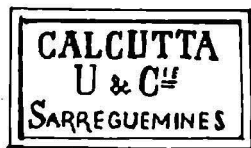
## LIGHEAN

Nr. de inv. nr.: 33.711

Dim: I: 13 cm, Dg: 41 cm, Db: 30 cm

Smalt alb, lucios, omogen. Piesa de formă circulară, frumos modelată, prezintă atât în interior cât și pe pereții exteriori același dècor dantelat realizat cu albastru cobalt. În interior, central prezintă un dècor sub formă de rozetă cu aceleași elemente florale și geometrice.

Pe fund, marca de atelier.



### **Savonieră**

Dim: I: 5,5 cm, L: 14,5 cm, l: 9,5 cm

Nr. de inv. nr.: 33.711

Smalt alb, lucios, omogen. Piesa de formă ovală, cu capac, și, la origine, cu toartă în partea centrală. Decorul de inspirație orientală, realizat cu albastru de cobalt, este dispus pe capac urmărind forma ovală și pe corp, pe fețele laterale.

Pe fund, marca de atelier.

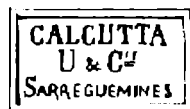
### **Suport pentru perii de dinți**

Dim: I: 5,5 cm, L: 21 cm, l: 8cm

Nr. de inv. nr.: 33.711

Smalt alb, lucios, omogen. Piesa de formă ovală, ușor alungită, cu capac și toartă în partea centrală. Același dècor realizat cu albastru de cobalt este amplasat pe capac, urmându-i forma, pe suprafața toartei și pe fețele laterale ale corpului.

Pe fund, marca de atelier.



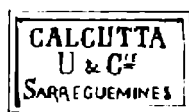
### **Recipient pentru cremă**

Dim: I: 4 cm, Dg: 6,5 cm, Db: 6,5 cm

Nr. de inv. nr.: 33.711

Smalt alb, lucios, omogen. La origine, corpul cilindric a avut și capac. Decorul cu albastru de cobalt este dispus meandric pe suprafața corpului.

Pe fund, marca de atelier.



## **GARNITURĂ DE LAVOAR (INCOMPLETĂ) – ADA**

Cană

Savonieră

Suport pentru perii de dinți



**Cană**

Faianță

Atelier Sarreguemines

1/4 Sec. XX

Dim: I: 29,5 cm, Dg: 17 cm, Db: 14,5 cm

Nr. de inv. nr.: 39.975

Deținător: Muzeul CDR Deva

## Cană

Smalt alb, lucios, omogen. Forma piesei, hexagonală, îngustându-se în partea superioară unde formează un cioc evazat. Toarta, în secțiune dreptunghiulară, rotunjită, este modelată și lipită de corp la cele două capete. Corpul hexagonal, prezintă pe fiecare latură un decor floral, stilizat, dispus în benzi verticale. Ornamentul floral reprezintă ghirlande de roze, redată în culoarea roșu englez, dispuse pe un fond mai deschis de aceeași culoare. Buza piesei este marcată de un dècor punctiform.

Pe fund, marca de atelier, imprimată cu aceeași culoare (roșu englez).

## Savonieră

Dim: I: 2,5 cm, L: 11,5, l: 8,5 cm

Nr. de inv. nr.: 39.989

Smalt alb gălbui, lucios, omogen. Piesa de formă octogonală, prezintă același decor floral dispus în ghirlandă, amplasat în interiorul piesei, desfășurându-se sub formă de friză.

Pe fund, marca de atelier, imprimată cu aceeași culoare (roșu englez).



## Suport pentru perii de dinți

Dim: I: 2,5 cm, L: 21 cm, l: 8,5 cm

Nr. de inv. nr.: 39.979

Smalt alb, lucios, omogen. Piesa de formă octogonală, prezintă același decor floral dispus în ghirlandă, amplasat în interiorul piesei, desfășurându-se sub formă de friză redată în aceeași cromatică.

Pe fund, marca de atelier.

## GARNITURĂ DE LAVOAR (INCOMPLETĂ) – GLOXINIA

Savonieră

Suport pentru perii de dinți

Suport pentru burete



**Savonieră**

Faianță

Atelier Sarreguemines

1/4 Sec. XX

Dim: I: 3 cm, L: 12 cm, l: 8,5 cm

Nr. de inv. nr.: 33.306

Deținător: Muzeul CDR Deva

**Savonieră**

Smaltț alb, lucios, omogen. Piesa este dreptunghiulară, cu capetele rotunjite. Prezintă în interior un frumos decor floral (floare Gloxinia). Ornamentul policrom este în așa fel compus încât acoperă întreaga suprafață.

Pe fund, marca de atelier.

### **Suport pentru perii de dinți**

Dim: I: 5 cm, L: 20 cm, l: 10 cm

Nr. de inv. nr.: 33.305

Smalt alb, lucios, omogen. Piesa are formă ovală, alungită fiind compusă din corpul propriu-zis, capac și toartă. Prezintă un decor floral pe capac, o floare Gloxinia cu boboc și frunze, de asemenea, același decor floral pe părțile laterale ale piesei sub formă de ghirlandă, cu flori Gloxinia redată la dimensiuni reduse.

Pe fund, marca de atelier.

### **Suport pentru burete**

Dim: I: 5 cm, L: 15 cm, l: 10 cm

Nr. de inv. nr.: 33.485

Smalt alb, lucios, omogen. Piesa de formă ovală, se evazează ușor spre gură. În exterior, pe cele două laturi sunt reprezentate două ghirlande de flori Gloxinia redată în culori diferite, albastru-violet și ocru-auriu.

Pe fund, marca de atelier.



# DES PIÈCES APPARTENANT À LA MANUFACTURE DE FAIANCE SARREGUEMINES, GARDÉES AU MUSÉE DE DEVA

## Résumé

La localité Sarreguemines de France est considérée la capitale de la faïence en se conquérant le renom et sa position pendant a deux siècles d'une intense activité.

Dans tout le monde il sont répandues des pièces utiles et beau coloriés qui portent le sigle de la manufacture de faïence de Sarreguemines.

Paul Utzschneider et Paul Geiger par l'activité déployé ils ont situé la petite ville dans la première place de l'industrie de la faïence.

Commençant a XIX-ème siècle, cette manufacture a offert a tout le monde des pièces décoratives et utilitaires, les cheminées et les plaques de faïence pour le décor mural.

L'activité de la manufacture de faïence de Sarreguemines a commencé dans l'année 1790 quand Nicolas Henri Jacobi a installé la première manufacture. Dans l'année 1800 les dirigeants de la manufacture ont repris par le Bavarois Paul Utzschneider. Pendant les suivant années l'activité de la manufacture est étendue. Dans l'année 1836, Paul Utzschneider a confié la direction de la manufacture à son bel fils Alexander de Geiger, qui a développé a son tour cette activité.

Dans l'année 1871 les dirigeants a été repris par son fils Paul de Geiger qui a conduit la manufacture jusqu'à l'année 1913 quand l'unité a été partagé en deux sociétés.

Dans l'année 1919 l'unité a été refait sous le nom de Sarreguemines – Digoin – Vitry-le-François. Pendant la deuxième guerre mondial la manufacture a été mis sous le séquestre et la gestion a été confié pendant les année 1942-1945 à la manufacture V&B.

Dans l'année 1979 la manufacture a été acheté par le

groupe Lunéville – Badonviller – Saint – Clément et puis dans l'année 1992 a reçu le nom Sarreguemines – Bâtiment. La manufacture Sarreguemines a exporté dans le monde entier une vaste collection de faïence.

À la suite, on trouve de nombreux pièces dans les Etats Units, Grand Bretagne, Suedie, Hongrie, Roumanie.

Quelques pièces qui appartiennent à cette prestigieuse manufacture, sont gardés dans la collection de l'art décorative du Musée de la Civilisation Dace et Romaine de Deva.

### Bibliografie

- Enciclopédie des antiquetés – Gründ – Paris.
- Guide de l'Amateur des Faïances de Sarreguemines, Paris 1975.
- Petit manual du chiveur, Paris 1983.